

ДО ЮВІЛЕЮ В.П. ПАЛІЄНКО

9 вересня 2015 року географічна громадськість відзначила ювілей відомого українського геоморфолога, доктора географічних наук, професора, лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки, Заслуженого діяча науки і техніки України

Валентини Петрівни Палієнко.

Валентина Петрівна Палієнко (Палеева) народилася в Києві. Після успішного закінчення середньої школи у 1953 році стає студенткою географічного факультету Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка, де здобуває фах географа-геоморфолога.

Початок трудової діяльності В.П. Палієнко пов'язаний з дослідженнями у пустелях і напівпустелях Туркменістану, де вона впродовж трьох років працювала в геологічних експедиціях.

Починаючи з жовтня 1961 року й до сьогодні трудовий і творчий шлях Валентини Петрівни нерозривно пов'язаний з Сектором, Відділенням, а з 1991 року – Інститутом географії НАН України.

У 1971 р. після успішного захисту дисертації на тему «Голоценові рухи земної кори в Передкарпатському крайовому прогині та формування алювію» їй було присвоєно науковий ступінь кандидата геолого-мінералогічних наук.

Найважливішими результатами подальших досліджень є: розроблення концептуальних засад та методики ретроспективного морфоструктурно-неотектонічного аналізу, створення першої в Україні геохронологічної схеми неотектонічного етапу з виділенням підстадій, стадій, підстадій; розроблення наукових засад морфоструктурно-неотектонічних досліджень з метою встановлення просторово-часових закономірностей пізньокайнозойської та сучасної геодинаміки; діагностика неотектонічно активних розломів та виявлення геолого-геоморфологічних ознак прояву вертикальних і горизонтальних новітніх і сучасних тектонічних рухів; обґрунтування принципів і методів різномасштабного неотектонічного та морфоструктурного картографування, дослідження динаміки природно-антропогенних геоморфосистем різних типів, опрацювання проблем оцінювання геоморфологічного та неогеодинамічного ризику.

Результатом регіональних досліджень В.П. Палієнко стало створення різномасштабних картографічних морфоструктурно-неотектонічних моделей території України та окремих регіонів, виявлення просторово-часових закономірностей пізньокайнозойської та сучасної геоморфодинаміки України; розроблення принципів і створення нового геоморфологічного районування території України та інші.

Підсумком науково-теоретичних пошуків В.П. Палієнко став успішний захист дисертації на здобуття наукового ступеня доктора географічних наук на тему «Ендодинамічні умови формування сучасного рельєфу України» за спеціальністю «геоморфологія і палеогеографія» (1991).

У науковому доробку В.П.Палієнко понад 400 публікацій. Вона є автором і співавтором більше 20 монографій, серед яких – «Геоморфологический очерк западных районов Средней Азии» (1964), «Морфоструктурный анализ нефтегазоносных областей Украины» (1981), «Морфоструктура и морфоскульптура платформенных равнин СССР и дна омывающих его морей» (1986), «Тектоника нефтегазоносных областей юго-запада СССР» (1988), «Новітня геодинаміка та її відображення в рельєфі України» (1992), «Рельєф среды жизни человека (экологическая геоморфология)» (2002), «Neogeodynamic state of the Baltic Sea depression and adjacent areas» (2003), «Дослідження сучасної геодинаміки Українських Карпат» (2005), «Ukraine in maps» (2008), «Earth Systems Change over Eastern Europa» (2012). В.П. Палієнко є автором і науковим редактором монографій «Сучасна динаміка рельєфу території України» (2005), «Антропогенная геоморфология» (2013), «Морфоструктурно-неотектонічний аналіз території України (концептуальні засади, методи і реалізація)» (2013).

Багато уваги В.П. Палієнко приділяє геоморфологічному та неотектонічному картографуванню, є автором і співавтором низки геоморфологічних карт, а також створених із застосуванням структурно-геоморфологічних методів карт неотектоніки. За ініціативою і під керівництвом В.П. Палієнко було підготовлено до друку і передано до Державної служби геології та надр України посібник для геологів-зіоміциків «Методика середньомасштабного та крупномасштабного морфоструктурного аналізу та картографування».

В.П. Палієнко зробила значний науковий та організаційний внесок у створення Національного атласу України як член його редакційної колегії, особливо в процесі формування блоку «Природні умови та природні ресурси», а також як автор кількох оригінальних карт.

Результати структурно-геоморфологічних і неотектонічних досліджень В.П. Палієнко мають прикладне застосування при пошуках та дорозвідці перспективних нафтогазоносних структур у Західноукраїнській нафтогазоносній області та на північно-східному борту Дніпровсько-Донецької западини; при обґрунтуванні ділянок безпечної ізоляції радіоактивних відходів, виявленні небезпечних ділянок на трасі газопроводу Уренгой-Помари-Ужгород в Карпатах, виборі оптимального варіанту будівництва мостового переходу в м. Запоріжжя, довивченні морфоструктурно-неотектонічних умов та виявленні активних розломів у межах пунктів і районів АЕС України, на території Київського геодинамічного полігону, створенні методичних засад вивчення рельєфу з метою раціонального природокористування та вирішенні інших завдань.

В.П. Палієнко виконує великий обсяг науково-організаційної роботи. Протягом 1992 – 2012 рр. вона була заступником директора Інституту географії НАН України з наукової роботи, з 1992 по 2015 р. незмінним керівником відділу геоморфології, де створила згуртований високопрофесійний колектив однодумців.

Значним є внесок Валентини Петрівни у підготовку наукових кадрів. Тривалий час вона очолювала Спеціалізовану вчену раду з захисту кандидатських і докторських дисертацій зі спеціальностей «Геоморфологія та палеогеографія», «Фізична географія, геофізика і геохімія ландшафтів» при Інституті географії НАН України, була членом експертної ради ВАК України, є членом спеціалізованих вчених рад з захисту кандидатських і докторських дисертацій, що функціонують в Інституті географії НАН України та на географічному факультеті Київського національного університету імені Тараса Шевченка. За науковим керівництвом В.П. Палієнко підготовлено 5 кандидатів наук, була науковим консультантом 1 доктора наук, нині під її керівництвом виконується 1 кандидатська та проводяться наукові консультації 2 докторських дисертацій.

Як заступник голови Національного комітету географів України, член Об'єднаної ради з фундаментальних географічних проблем Міжнародної Асоціації Академій наук, член Президії та Вченої ради Українського географічного товариства, Голова Асоціації геоморфологів України, член редакційних колегій «Українського географічного журналу», журналів «Фізична географія та геоморфологія», «Геоінформатика», «Геодинаміка», «Екологія довкілля та безпека життєдіяльності», В.П. Палієнко проводить велику науково-просвітницьку роботу, сприяючи висвітленню внеску української географії та геоморфології у вирішення багатьох фундаментальних і прикладних завдань.

Своїми науковими працями В.П. Палієнко істотно збагатила здобутки вітчизняної геоморфології та неотектоніки. Створена нею наукова школа з вивчення пізньокайнозойської та сучасної геодинаміки є визнаною як в Україні, так і за її межами. Розроблені методики вивчення рельєфу, морфоструктури, неотектоніки та сучасної динаміки земної кори використовуються спеціалістами різних галузей наук про Землю.

Досягнення В.П. Палієнко у розвитку географічної науки неодноразово відзначено почесними грамотами та нагородами. У 1997 р. за монографію «Новітня геодинаміка та її відображення в рельєфі України» їй присуджено премію Національної академії наук України ім. В.І. Вернадського, у 2007 р. нагороджено медаллю «За трудові досягнення» IV ступеня та дипломом міжнародного Академічного рейтингу популярності «Золота фортуна», у 2008 р. Указом Президента України їй присвоєно почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України», у 2009 р. за роботу «Національний атлас України (методологія і практика розробки)» В.П. Палієнко у складі колективу авторів була удостоєна Державної премії України в галузі науки і техніки, а у 2015 р. у зв'язку з ювілеєм – відзнаки НАН України «За наукові досягнення».

Високий професіоналізм, вимогливість насамперед до себе, до аргументованості й достовірності наукових результатів, витриманість і доброзичливість, небайдужість і щирість, а ще відданість сім'ї, своєму колективу, своїй науці – все це визначальні риси Валентини Петрівни.

Співробітники, колеги, учні й друзі щиро вітають Валентину Петрівну з ювілеєм, бажають міцного здоров'я, невичерпної життєвої енергії, здійснення всіх задумів.

Колектив Інституту географії НАН України
Редколегія «Українського географічного журналу»